

noma obnovljene kočje 30. oktobra. Postojanka je v celoti obnovljena na zunaj in pretežno tudi njena notranjost, zmanjkalo pa je denarja za inventar.

POVOJNO PLANINSKO GOSPODARSTVO

Planinsko društvo Ajdovščina je prejelo dotacijo v višini 25 000 dinarjev za bivak pod Golaki. GO 3. 7. ugotavlja, da je društvo že pričelo delati. S prostovoljnim delom so očistili in zakoličili prostor, kjer bo stalo zavetišče, pričeli so izkopavati temelje. Računali so, da jim bo podjetje v Ajdovščini izdelalo leseno kočjo, česar pa Ministrstvo za gozdarstvo in lesno industrijo ni dovolilo.

Težave so, ker je velika oddaljenost kraja gradnje - štiri ure.

Glavni odbor 7. 9. 1949 piše: »Planinsko društvo Ajdovščina s svojimi prostovoljci nadaljuje terenska dela za postavitev kočje na Golakih. Stavba bo lesena in jo že izdeluje podjetje v Ajdovščini...« 11. 10. 1949 glavni odbor piše: »... Lesena konstrukcija za kočjo na Golakih je gotova in se sedaj njeni posamezni deli že prevažajo oziroma prenašajo na prostor, kjer bo montirana... Člani društva so doslej opravili

978 prostovoljnih delovnih ur. Postojanka bo še to jesen gotova.« Izdatno sta pomagali podjetji Lipa Ajdovščina in lesni kombinat v Solkanu. - Torej se je ministrstvo omeščalo in dovolilo izdelavo kočje!

Planinsko društvo Vipava je dobilo dodeljeno dotacijo v višini 20000 dinarjev za opremo sobe Blažon na Nanosu. Glavni odbor 3. 7. 1949 ugotavlja, da je društvo v velikih organizacijskih težavah, da se bo verjetno združilo z društvom v Ajdovščini in sindikatu predlaga, da se ta dotacija dodeli za bivak pod Golaki.

Planinsko društvo Prevalje je prejelo dotacijo v višini 20 000 dinarjev za nabavo inventarja za Dom na Uršlji gori. Iz poročila z dne 11. 10. 1949 razberemo, da so nabavili 30 slamaric in nekaj kuhinjske posode, večino denarja pa da bodo porabili za stole.

Toliko v poročilih Glavnega odbora PZS iz leta 1949. Vidi se, da se je tedaj veliko delalo, da so društva opravila ogromno tudi prostovoljno. Tudi to je del zgodovine planinstva in prav je, da bi ob stoletnici osvetlili prostovoljno, požrtvovalno delo, ki je v tej ali oni obliki značilno za celotno stoletno življenje planinske organizacije.

ZORAN KOMAC, NEČAK SLAVNEGA TRENTARSKEGA VODNIKA PAVRA

PRI SEDMIH KRIŽIH ČEZ STENO

MARJAN RAZTRESEN

Zoran Komac, do pred dvema letoma saksofonist v Plesnem orkestru RTV Ljubljana in od takrat upokojenec, je odlični primer, da sta planinstvo in alpinizem športa za vse čase in za vsa življenjska obdobja. Tisto leto, ko je šel v pokoj, je skupaj z **Milanom Naprudnikom**, le nekaj let mlajšim splezalcem, splezal v Severni triglavski steni Dolgo nemško smer, lani pa Kratko nemško in Slovensko. »Plezal bom, dokler bom le mogel, izbiral pa bom svojim letom in sposobnostim primerne smeri in ste- ne,« pravi Zoran Komac.

GORE OD DALEČ

Kdor količkaj pozna slovensko planinsko zgodovino, mu priimek Komac kaj pomeni: vsaj dva znamenita gorska vodnika s tem priimkom sta bila v Trenti.

»Moj oče, po poklicu policaj, se je leta 1919 ob proglasitvi Jugoslavije s Primorske skupaj s še približno 9000 Primorci preselil na Štajersko,« pravi Zoran Komac. »Veliko nemčurjev se je pred tem izselilo predvsem iz Maribora, politika pa je bila taka, da so iz prazna stanovanja naselili Primorce. Oče se je poročil leta 20, leto

dni pozneje sem se rodil in že v zgodnji mladosti zvedel, da je očetov brat **Jože Komac-Pavr** znameniti gorski vodnik, ki vodi po triglavskih in drugih gorah. To se mi je zdelo karseda pogumno in pustolovsko, vendar si tega njegovega dela natančneje nisem predstavljal.«

Prvič je bolj od blizu videl visoke hribe kot gimnazijec pri trinajstih, štirinajstih letih, ko je prišel na Gorjuše k svoji teti **Katarini Komacovi**, poročeni Zorč, iz Maribora na počitnice. Visoke gore so ga sicer očarale, vendar ni našel družbe, ki bi ga peljala v Triglavsko pogorje. Pri sedemnajstih ali osemnajstih letih se je zelo aktivno začel ukvarjati z glasbo, leta 1939 se je vpisal na konzervatorij, preživljal se je v glavnem z igranjem po gostilnah, med drugim pri **Putrihu** na Dolenjski cesti v Ljubljani, bratu znanega kiparja. Tako takrat ni bilo ne časa ne priložnosti, da bi videl Trento svojih očetov in stricov. »Prvič sem bil tam leta 1945, ko je bila še živa teta, Jožetova žena,« pravi Zoran Komac. »Zdaj živi v tisti hiši žena mojega bratranca Slavka (Alojza), ki je umrl pred nekaj leti; to je prva hiša od pokopališča, če greste iz Trente proti Vrščicu, na desni strani; kakšnih deset metrov naprej je stanoval gorski vodnik **Špič**, potem je župnišče, v katerem zdaj pogosto živi slovenski glasbenik **Dane Škerl**. Moj

bratranec Slavko, Jožetov sin, pa ni hodil po hribih; šel je morda na Trentski Pele in še kam, kamor je bilo treba gnati koze in ovce, več kot to pa ga hribi niso zanimali.«

ZAČETKI PRI 25 LETIH

Leta 1946 je Zoran Komac s plesnim orkestrom »igral za ples v Kazini na Bledu, se zagledal v Triglav, ki se je kazal kot lepa kulisa, in zvedel, da je med člani orkestra kar nekaj planincev in alpinistov: **Prevoršek, Martine, Veble, Hočevnar**. Nekega lepega ponedeljka, ko so glasbeniki imeli prost dan, sta se Komac in **Miha Gunzek** odpravila na Triglav, nekateri plezalci pa na plezalne ture. Še isto leto konec avgusta pa je Komaca njegov kolega **Dušan Veble** peljal po Slovenski smeri na Triglav. »Plezanje ni bilo lepo, vse se je krušilo, vreme ni bilo prijetno, preganjal naju je dež, toda gora me je uročila,« pripoveduje Zoran Komac, ki se je naslednje leto 1947 poročil in začel redno hoditi na Šance na ljubljanski Grad in na Turne pod šmarnogorsko Grmado na plezalne treninge, večkrat ob koncih tedna in ob prostih dneh pa na ture.

»Od vsega začetka sem vedel, da vrhunski alpinist ne bom nikoli in tudi nisem imel takih ambicij,« pravi Zoran Komac. »Če bi se hotel posvetiti plezanju, bi moral pustiti glasbo, od katere je živela moja družina. Tako sem moral vedno natančno odmeriti, kaj sem sposoben splezati, in tudi, koliko smem plezati, da bom lahko igral, ko se vrnem v dolino.«

Vse, kar je v zvezi s plezanjem in vrvjo, si je Zoran Komac od vsega začetka na kratko zapisoval z droben zvezek. Prva je v tem zvezku vpisana Slovenska smer v Severni triglavski steni po kaminih do Prevčevega izstopa skupaj z Dušanom Vebletom, tudi sksofonistom iz ljubljanskega radijskega plesnega orkestra. Tisto leto, ko je bil star 25 let (pri teh letih je torej začel plezati), je šel sam Za Akom čez Grlo na Oltar, nekje bivakiral in mimo Bivaka II po meleh sestopil na Turkovo planino. Takrat so se v zvezku začeli nabirati vzponi in smeri, vrhovi in grebeni, ki se jih je doslej nabralo kakšnih 280. Bil je med drugim dvakrat na Mont Blancu, splezal je Raz tančic v Dolomitih, priplezal na Srednjo in Južno Cino, bil na Marmoladi, na Monte Cristalu in trikrat na Grossglocknerju. Slovensko smer v Severni steni Triglava je preplezal 33-krat, Dolgo nemško smer sedemkrat ali osemkrat, čez Severno steno Triglava je šel 60-krat, v njej mu manjkajo le tri ali štiri najtežavnejše smeri - ali morda še kakšna več, ki so jo zadnji čas splezali prosti plezalci. Sfinge že ni preplezal, »ker tako visoko nikoli nisem ciljaj,« kot nam je dejal.

Vendar ni, kot pravi, nikoli šel v takšno steno in v takšno smer, o kateri ni bil prepričan, da

Zoran Komac: V življenju sem vedno izbiral samo lepe plezalne ture

bo prišel prek. Pred vsako turo je vedno natančno prebral vse razpoložljive vodnike in opise ter se o težavnih delih pozanimal pri poznavalcih, med drugim velik del pri **Marjanu Keršiču Belaču**.

SAME LEPE SMERI

Najpogosteje je plezal okoli četrte težavnostne stopnje, včasih peto in le nekajkrat spodnjo šesto, na primer v Jalovčevem razu. »Sprašujete, kako bi po lepotnem kriteriju razvrstil svoje plezalne ture? Povedati moram, da sem iz **Miheličevih** Sto najlepših plezalnih smeri preplezal približno polovico. Vedno, vse življenje, sem izbiral samo lepe smeri, ki so mi jih svetovali vodniki in plezalci. Tako sem, na primer, preplezal v Špiku vse tri klasične smeri, Direktno, Skalaško in Dibonovo polico - same lepe ture, v lepem vremenu, seveda. Plezal sem tudi v Dolomitih in veliko na Južnem Tirolskem.«

Zoran Komac je veliko hodil sam po gorskih brezpotjih, precej je plezal s svojim sinom Andrejem, s katerim sta skupaj preplezala Čopov steber, ko je bilo sinu 18 in Zoranu 46 let. Nekaj let pozneje je Čopov steber splezala naveza Zoran-Zoran - Zoran Komac in **Zoran Bešlin**, znani slovenski alpinist in himalajec; oba Zorana sta kakšna tri leta plezala skupaj - same lepe smeri.

»Imate v svojem alpinističnem zvezku zapisano kakšno slabo izkušnjo?« vprašamo Zorana Komaca.

»Prav malo,« odgovori, »ker sem v gore vedno

hodil dobro vsestransko pripravljen. Zraven sem bil, ko je neki plezalec v izstopnem žlebu Jugove smeri v Cmiru sprožil kamen, ki se je odbil in soplezalcu razbil nos. Potegnili smo ga gor, kjer je sprva padel v nezavest, vendar smo ga spravili k sebi in na varno. - Pred kakšnimi dvajsetimi leti sem plezal na Turncu, varoval me je neki pripravnik, padel sem, ni me mogel zadržati, ker je držal vrh kot ribič palico in ne prek ramena in hrbta; vrv mu je vedno hitreje tekla skozi dlani in mu jih ožgala, sam pa sem kot vreča priletel na skale, dobil nekaj modric in nekaj mesecev sem čutil peto, s katero sem priletel ob skalo. Najhujša nesreča pa se mi je pripetila predzadnji dan lanskega leta, ko sem si med sestopom s Storžiča polomil pet reber...«

NESREČA IN NEZGODA

V časniku Delo je bila o tej nesreči objavljena tale vest: »Pri sestopu s Storžiča se je z derezo zataknil za korenino 70-letni Zoran Komac z Viča. Sunek ga je spravil iz ravnotežja, padel je na sneg in zdrsel 150 metrov nižje. Kot izkušen gornik se je lovil in tudi ujel. Z odrgninami po obrazu, zvinom rame in bolečinami v boku je ob pomoči prijatelja še sam prišel do kočice na Kališču. Do Predvdora sta ga odpeljala pilota helikopterja, od tam pa so ga z reševalnim avtomobilom odpeljali v jeseniško bolnišnico.« »Zvina rame nisem imel,« komentira to vest prizadeti, »pa tudi v jeseniško bolnišnico me niso odpeljali, ampak le v ambulanto v Kranj. Po tem sem bil deset dni v bolnišnici v Ljubljani. Zdaj sem že kar dober in se že pripravljam, da bom spet začel plezati. Za uvajanje bova šla z Naprudnikom plezat Vzhodni steber Brane, od tod pa bova odšla naprej na Šijo in na vrh. To

Zoran Komac, znani glasbenik in nečak znamenitega gorskega vodnika

je dve uri hoje na Kamniško sedlo, do vstopa v steno je deset minut, plezarije je kakšno uro in potem je na vrh še kakšno uro.«

Vsaj še dve nezgodi je imel, ki pa ju ne šteje med gorske nesreče. »Na Turncu pod Šmarno goro sva nekoč plezala z **Janezom Dovžanom**, znanim alpinistom in himalajcem. On je bil zgoraj, nekaj je motovilil, medtem je mene pičil modras, ki sem ga udaril z vrvjo, da je padel dol, od zgoraj pa se je tedaj oglasilo, da je tudi njega pičil. Podvezala sva si roki, splezala do vznožja, si pri najbližjem kmetu sposodila kolesi in se odpeljala v ambulanto v Medvodah po serum proti kačjemu piku. Niso ga imeli, pa naju je zdravničnin mož odpeljal na nujno prvo pomoč v Ljubljano, kjer so nama dali injekcijo, Dovžana zadržali tri dni na opazovanju, mene pa poslali domov, češ da mi strup ne more do živega. Dovžan je bil ves iz sebe: kaj bo rekla mama, je dejai, ko me ne bo domov na Dovje, potem pa bo še zvedela, da plezam, česar ne bi smela vedeti! - V ljubljanski bolnišnici sva se tisti dan razšla kot pobratima, ker naju je pičil isti modras.«

Modras je Zorana Komaca spet pičil čez štiri leta, spet pod Turncem. Ker ni vedel, ali ga je ugriznil kuščar ali kača, je ugriznjeno mesto oblizal: bilo je grenko, bil je torej kačji pik. Sestopil je, se odpeljal v bolnišnico, kjer so mu dali injekcije in ga zadržali tri dni na opazovanju. »Odtlej po samotnih trentarskih poteh stalno nosim delovne rokavice, vendar ni nobene kače od nikoder - kot da bi vedele, da mi ne morejo do živega in da sem že imun na njihove pike!«

KAMP V VRATIH

Vsaj enkrat je moral reševati iz Severne stene Triglava, ko je plezal Slovensko smer in že v vrhnjem delu zaslišal iz megle nekakšne glasove in potem sporočilo, da sta se avstrijska plezalca zaplezala. Komac je priplezal skoraj do njiju, jima svetoval, naj se spustita in potem plezata po njegovih navodilih. »Verjetno bi imela velike težave, če bi si morala sama iskati pot,« pripoveduje Zoran Komac, »tako pa sta prišla na Zimmer-Jahnov izstop, ki je najlepši izstop iz Slovenske smeri. Zdelo se mi je imenitno: pomagal sem prav tam, kjer je prvi plezal moj stric Jože Komac-Pavr kot samohodec. - Po vrnitvi v kamp v Vratih pa smo lepo proslavili njuno dogodivščino.«

Kamp v Vratih je bil nasploh nekaj imenitnega. Vsako leto se je v njem zbirala pisana družčina alpinistov pravzaprav iz vse Evrope in tja je z največjim veseljem hodil tudi Zoran Komac in izkoristil vsako priložnost, da si po sezoni igra nja utrdi prste in mišice. Tako je neko popoldne po vrnitvi s plezanja videl pred Domom kakšnih trideset kubikov razžaganih drv »in soplezalcu

Pri sedmih križih še čez Steno

Jaku sem predlagal, da bi se jih lotila. Francelj, ki je v Vratih imel na skrbi tehniko, nama je dal dve dobri sekiri in polena so tako hitro letela izpod tnal, da jih je Francelj s samokolnico komaj sproti odvažal v drvarnico. Turistke in

Pot po meji Južne Tirolske

»Potovala bova v zgodovino, spoznavala kulturo, odkrivala korenine naše sedanosti in začrtala perspektivo naše Zemlje. Upam, da bo Italijanom, Nemcem in Ladicem, ki bodo sledili najini odpravi, prišla v zavest geografija lastne zemlje in se bodo v hipu razblinile razne separatistične težnje. Sedaj ni pravi trenutek, da bi začrtali nove meje. Na najboljši način moramo izrabiti dejstvo, da smo sredi Evrope, da smo vezni člen, vreden zavidanja.«

S tem nagovorom se je deset kilometrov severno od meje s Trentinom začel pohod Reinholda Messnerja in Hansa Kammerlanderja po mejni črti njune domovine. V 41 dneh sta v glavnem v neugodnih vremenskih razmerah prepotovala 1100 kilometrov, skoraj 300 več, kot sta jih predvidela. Po eni strani je tako imenovana »Pot po meji«, kot so podvig krstili na začetku, pomenila alpinističen podvig, predvsem pa je bila to dolga pot med meandri življenja in raznoterimi oblikami življenja ljudi, ki živijo v teh gorah. Srečevala sta stare, ravnodušne gorjance, pogovarjala sta se z znanstveniki, južnotirolskimi zgodovinarji, ekonomisti, etnologi in politiki. Celo predsednik Durnwalder se je z Mes-

turisti so se ustavljali in naju gledali, ko sva mlatila kot za akord. Pa je prišel Francelj s steklenico vina in nama nalil, da ljudje ne bodo mislili, da sta arestanta, kot je dejal. Nekdo pa je menda slišal samo zadnjo besedo in je raznesel med obiskovalci, da sva uboga arestanta. Pomilovalno so naju gledali, ogovoril pa naju ni nihče...«

Vprašamo sogovornika, ali ni tvegano, da se plezalca, stara 65 in 71 let, sama odpravita kot naveza v steno: ali bi na vrvi zadržala drug drugega, če bi enemu spodletelo? - »Bi,« pravi Zoran Komac. »No, pomembno je, kje bi se to zgodilo. Če bi bilo na kakšnem zelo nerodnem mestu, bi verjetno šla oba dol. Toda na najtežavnejših mestih se pošteno varujeva prek skale ali zabijeva klin, če ga tam že ni v skalah. Sicer pa je človek z leti previdnejši, pa tudi tako hiter ni kot včasih, ker preprosto nima toliko moči. Sicer pa hitrost po mojem prepričanju sploh ni pomembna: še lepše je, če gre počasi, človek še več vidi. Pri tem športu namreč ni šale, vsak košček skale je treba pošteno pretipati, ali je varen ali ne.«

PRAZNA SEVERNA STENA

Velika želja Zorana Komaca? Da bi šel na Kilimandžaro, če bi le imel kakšno možnost, ki je zdaj, kot pravi, nima. Če se bo tja kdaj odpravil, se bo tudi na to turo pošteno pripravil, kot se na vsako. Včasih je vsak dan, ko je le

snerjem sprehajal po gozdovih okoli Carezze in z njim razmišljal o nekaterih etničnih vprašanjih. Srečala sta tudi **Franza**, starega tihotapca iz doline Munster, minerje iz Val Venoste, planince v odmaknjenih bajtah, šolarje...

Še dva dogodka sovpadata s to alpinistično akcijo Messnerja in Kammerlanderja: pantirolsko srečanje na Brennerju, na katerem se je zbralo 3 do 4 tisoč ljudi, in izjemna najdba mumije iz Similauna. Dogodka sta razširila sloves poti, ki so ji mediji in ljudje posvetili veliko pozornost. Množica ljudi je blokirala cesto, da bi lahko spremljala alpinista ob prihodu v Salorno.

Končna bilanca podviga dveh alpinistov so razmišljanja, ki jih lahko strnemo v dve ugotovitvi: »Da je Južna Tirolska čudovito, še nedotaknjeno območje - dediščina, ki jo moramo še naprej varovati in ki je edino, kar imamo,« pravi Messner. Optimist je tudi glede možnosti sožitja ljudi, ki živijo na tem območju. Ugotovil je, da verjetno zaradi prevelikega bogastva narašča nevoščljivost med posameznimi skupinami. Samo če se bodo lahko izognili zavisti in če bo k temu prispeval vsak posameznik, se bo iz različnih jezikovnih skupnosti izoblikovala trdna, večetnična skupnost.

(A.L.V.)

imel malo časa, kolesaril pod Šmarno goro in malo plezal po Turncu, kadar sta se s sinom pripravljala na resnejšo turo, sta ure dolgo, kot pravi, visela v Turncu, zdaj pogosto hodi ali teče na Mostec v Šišenskem hribu, na Polhograjsko Grmado ali na Tošč. Te spomladanske dni je že bil na Kriški planini, na Kravcu, Begunjščici in Tolstem vrhu, ko se je pripravljaj na svoje prvo letošnje plezanje.

»Poleti pa bom skoraj gotovo spet šel v Severno triglavsko steno,« pravi Zoran Komac, »in - tako kot skoraj vsako leto - preplezal vsaj Slovensko, če že ne kakšno težavnejšo smer. To bo tudi spomin na plezanja v tej steni pred leti in desetletji: včasih je bilo v Severni steni ob koncih tedna karseda živahno, zadnjih deset let pa je stena skoraj prazna. Toda kljub nehva-

ležnim primerjavam moram vendarle povedati svoje mnenje: Severna stena je seveda nekaj čisto drugega kot, na primer, Dovžanova soteska; ko je v slednji mokra skala, gredo plezalci preprosto domov, ko pa si enkrat v Severni triglavski steni, ne moreš tako hitro ven. Včasih je prihajalo tudi veliko tujcev, zdaj pa menda raje hodijo v Dolomite, ker so naše gore preveč krušljive.«

Tak je Zoran Komac, nečak kralja trentarskih gorskih vodnikov Jožeta Komaca-Pavra: stric je hodil po gorah iz veselja in zaradi denarja, nečak samo iz veselja. To je edini Zoranov konjiček, ki ga bo izpregel, brž ko bo ugotovil, da bi ga lahko vrgel iz sedla. Do takrat, upa, se bo v njegovem zvezku nabralo še precej plezalnih tur.

ALI NE BI VELJALO POENOTITI OZNAK PLANINSKIH TOČK?

ZIGI RAZLIČNIH OBLIK

BOŽO JORDAN

Planinski vestnik je leta 1923 zapisal kratko notico o planinskih žigih. Takole razlaga ata **Knafelc**: »Preteklo leto sem oskrbel za vse ‚domove‘ četverooglate žige, da se ločijo od ‚koč‘ z ovalnimi. Ker smo imeli in morda še imamo obsežne ‚domove‘ in skromne ‚koče‘, naj se tudi po barvi in žigih ločijo. Domovi naj uporabljajo četverokotne žige in rdečo barvo. Koče pa uporabljajo ovalne žige z vijoličasto barvo. Le Triglav sme imeti poseben žig in rdečo barvo.«

Že takrat se je jezil na neenotnost poimenovanja: na žigu je pisalo eno, na tabli pa drugo. Navedel je tudi primere.

Pa je danes kaj drugače?

Danes imajo domovi in koče (zavetišča, bivaki) različne žige tako po obliki kot po zapisu. Večina žigov je vijoličaste barve. Le vse postojanke, ki so na transverzali od Maribora do Kopra, imajo žige ovalne oblike. Zasavska planinska pot ima okroglo, Šaleška tudi, vendar z veduto šaleškega gradu, Sevnška pot pravokotne, Savinjska ovalne in trikotne, enako pot po Vinski gori, planinska pot Ljubljana-Zagreb stilizirane (romb), Ljubljanska mladinska pot četverokotne z zmajčkom - in še bi našli primerov.

Za postojanke naj bi morda le ostal četverokoten žig te ali one barve, ker tudi maperji zaznamujejo to na karti s pravokotnikom. Za razliko naj bo žig postojanke na transverzali ovalen, kot je bil do sedaj.

Sedaj se spreminja naša Slovenska planinska pot. Morda bodo potrebni novi žigi, pa se bodo odločili za enotne po obliki, vsebini, barvi. Tehniki bi temu rekli, da so standardizirani po

kakem pravilu ali dogovoru Komisije za pota pri PZS.

Zapisano pa ni nič o trikotnih žigih, ki so danes na vrhovih - ne o obliki, ne o barvi. Morda jih takrat še ni bilo toliko. Zato bi bilo zanimivo ugotoviti, kdaj se je to začelo. Ti žigi naj bi ostali trikotni, ker je trikotnik več ali manj oznaka vrha na karti (po enem izmed ključev je trikotnik s piko oznaka za triangulacijsko točko). Kako je zapisano ime vrha, višine in še kaj, je ostalo različno.

Naj bo različno, saj je bilo že zdavnaj zapisano: »Turisti radi pritiskajo žige na razglednice ali jih drugače zbirajo.« Le kaj je mislil ata Knafelc z zadnjim delom stavka? So bili že takrat zbiralci žigov, ne samo odtisov žigov?

Samo bežen pregled planinskih pozdravov, opremljenih s štampiljkami: četverokoten žig ima Ruška koča (za transverzalo), Koča pod Ojstrico, Tržaška koča na Doliču (zelen), kot so tudi poštni žigi. Zadnji pozdrav iz koče v Grohotu (tako mi je zapisal Solčavan **Valent Vider**, »grem v Grohot« in ne trmasto »na Grohat«) ima pravokoten žig (1462 m, vijoličen, transverzalni brez višine). In Savinjska podružnica SPD, ko je vložila prošnjo za denarno podporo za markiranje poti čez Lipo, je imela ovalnega (1909).

Kazalo bi poenotiti še višine. Velik prispevek k temu je že **Dobnikov** vodnik po naših planinskih postojankah za koče. Za vrhove pa bi našli zapisane višine morda v Atlasu Slovenije ali na kartah, ki jih bo izdelala naša geodetska služba, ko bo sprejet zakon o njej. Sicer smo pa pri prepisovanju in zapisu pripomb o teh premalo pozorni, ker so marsikje brez potrebe zapisane napačne številke.